

Byggnadsminnesförklaring av Elghammars herrgård, Elghammar 1:2 i Björnlunda socken, Nyköpings kommun

I skrivelse till länsstyrelsen den 22 november 1982 har Ni ansökt om att få Elghammars herrgård förklarad som byggnadsminne.

Länsstyrelsen har underrättat inskrivningsmyndigheten vid Nyköpings tingsrätt härom den 1 december 1982.

Den 24 juli 1983 har Ni godkänt föreslagna skyddsföreskrifter. Under hand har riksantikvarieämbetet tillstyrkt byggnadsminnesförklaring och föreslagna skyddsföreskrifter.

Slutligen har byggnadsnämnden i Nyköpings kommun den 1 september 1983 tillstyrkt föreslagna skyddsföreskrifter.

Elghammar består av huvudbyggnad och två fasta flyglar, naturskönt belägna på en udde i sjön Lockvattnet. Till anläggningen hör också en ståtlig stallbyggnad jämte ett antal bostads- och ekonomibyggnader.

Elghammar är känt sedan 1500-talet. På 1700-talet uppfördes en tvåvåning mangårdsbyggnad med brutet och valmat tak. Den utgör i något ombyggt skick västra flygeln i den nuvarande anläggningen.

Fältmarskalken greve Curt von Stedingk lät vid 1800-talets början den i Ryssland verksamme italienske arkitekten Giacomo Quarenghi skapa det nuvarande Elghammar. Behjälplig vid uppförandet var fortifikationsarkitekten Fredrik Blom. Denne har sannolikt ritat den ståtliga stallbyggnaden.

Elghammars herrgård är i stort sett oförändrad sedan byggnadstiden. Huvudbyggnaden rymmer högklassiga inredningar i tidig empire, medan västra flygeln präglas av den gustavianska epoken med skickligt utförda väggmålningar och dörröverstycken, eleganta kolonnkakelugnar och tidstypiska snickerier.

I Elghammars huvudbyggnad, såväl exteriört som interiört, har den tidiga empiren nått sin yppersta blomning. Den torde sakna motstycke i riket utanför huvudstaden. Till huvudbyggnadens kvaliteter skall fogas västra flygelns spröda gustavianska elegans och stallbyggnadens strama klassicism; tillsammans bildar de en anläggning som värtaligt vittnar om egenarten hos gången

tids byggnadsskick och som med hänsyn därtill är att anse som synnerligen märklig.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen den 9 december 1960 (nr 690, ändrad och omtryckt 1976 nr 440) om byggnadsminnen Elghammars herrgård med tillhörande byggnader på fastigheten Elghammar 1:2 i Björnlunda socken som byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skydds-föreskrifter:

1. Elghammars corps de logis och flyglar jämte övriga byggnader inom det område som avgränsats med streckad linje på närslutna karta får ej rivas, flyttas eller till sitt yttre förändras.
2. I corps de logis, flyglar och stallbyggnad får rumsindelningen ej förändras och ingrepp i stomme eller äldre fast inredning ej företagas.
3. Byggnaderna skall vårdas och underhållas på sådant sätt att deras kulturhistoriska värde ej förringas.
4. Området som på närslutna karta avgränsats med streckad linje skall hållas i värdigt skick och får ej ytterligare bebyggas.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen lämna tillstånd därtill.

Länsstyrelsen erinrar om bestämmelserna i 53 § byggnadsstadgan att tomt skall hållas i vårdat skick och 50 § samma stadga att byggnad skall underhållas så att hållfastheten inte äventyras samt brandfara, sanitär olägenhet eller vanprydnad inte uppkommer.

Enligt 14 § lagen om byggnadsminnen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Besvär till kammarrätten i Stockholm (se bilaga).

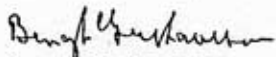
Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. Därvid har närvarit landshövding Bengt Gustavsson, ordförande, samt ledamöterna Bengt Danling, Jan-Erik Andersson, Karl-Axel Lundberg, Ingrid Ludvigsson, Arne Johansson, Sven Zetterström,

1983-09-23

11.392-2160-82

Gunnar Andersson, Erik Arvidson, Bengt Lundin, Bror Svensson, Karl Wilhelm Blomquist, Gösta Cronholm och Sture Lindqvist.

I handläggningen har deltagit länsråd Ulf Thuresson, förste länsnotarie Eva Doyle, byrådirektör Carl-Gustaf Hagander och tf länsantikvarie Ralph Edenheim, föredragande.

Bengt Gustavsson

Ralph Edenheim

Bilaga
Kartkopia

Kopia till
Riksantikvarieämbetet + karta
Södermanlands museum + karta
Nyköpings kommun + karta
Planenheten
Länsantikvarien 2 ex + kopia av akten
Akten

Postadress

Fack

611 86 NYKÖPING

Telefon

0155 - 801 00

Telex

64219

Postgata

3 51 74 - 2

